

Брозінська Надія Євгенівна,
здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавр
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ

Юридична відповідальність є важливим явищем у правовій системі, оскільки вона визначає межі поведінки, допустимої для людей та їх діяльності, встановлює відповідні санкції за порушення цих меж. Вона регулює відносини між державою, громадянами, підприємствами, інституціями та іншими суб'єктами суспільства. Завдяки розвитку суспільства і технологій на теперішній час юридична відповідальність стає все більш складною та різноманітною, оскільки з'являються нові види правопорушень, а також змінюються умови взаємодії між людьми. Це вимагає постійного оновлення та розширення правових норм і форм (джерел) права, що визначають юридичну відповідальність, а також підвищення правової культури громадян і більш ефективного контролю за дотриманням законів. Звідси слідує, що юридичної відповідальності має суттєве значення для розвитку суспільства, забезпечення прав і свобод громадян та встановлення порядку в суспільстві.

Юридична відповідальність має правовий характер, що має на меті застосувати до особи, котра вчинила протиправне, суспільно небезпечне діяння, засоби публічно-правового примусу, які містяться у відповідній нормі права. Одним із головних завдань цього правового інституту є охорона правовідносин, тому відповідальність розглядають не лише як юридичний інститут, а і як соціальний інститут сучасного суспільства. Тому юридична відповідальність – це певні обмеження примусового характеру, що передбачені нормами чинного законодавства й застосовуються уповноваженими органами державної

влади. Також під цим поняттям розуміють найсуворіший примусовий засіб у протидії протиправним діям [1, с. 41].

Мета юридичної відповідальності полягає у забезпеченні правопорядку, захисті прав і законних інтересів громадян, організацій, держави та суспільства в цілому. Юридична відповідальність виступає як механізм правового регулювання, що передбачає настання певних негативних наслідків для особи, яка порушила закон. Основні цілі юридичної відповідальності:

– превенція (попередження) – юридична відповідальність запобігає вчиненню правопорушень шляхом створення умов, за яких потенційний правопорушник усвідомлює наявність неминучих негативних наслідків за порушення і відповідно відмовляється від їх вчинення;

– виховання – через застосування відповідальності до правопорушників забезпечується формування у громадян поваги до закону та норм моралі, виховується почуття законності та справедливості;

– відновлення справедливості – юридична відповідальність спрямована на відновлення порушених прав і законних інтересів постраждалих від дій або бездіяльності правопорушників, забезпечення компенсації збитків та відшкодування моральної шкоди [2, с. 26].

Таким чином, юридична відповідальність є важливим інструментом правової системи, який виконує багатофункціональну роль, спрямовану на зміцнення законності, захист прав і свобод людини та громадянина, а також на підтримку правового порядку і стабільності в державі.

Виокремлюють такі функції юридичної відповідальності: виховну і правоохоронну. Перша з них представлена функціями загальної та спеціальної превенції, а друга – правовідновлювальною та каральною [3, с. 54]. Доречно окремо виділити превентивну функцію юридичної відповідальності, тобто, загальне попередження правопорушень. Вона допомагає перебороти в свідомості людини мотиви для вчинення правопорушення. Однією з основних функцій юридичної відповідальності є каральна, яка притаманна цивільно-правовій, кримінальній та іншим видам юридичної відповідальності. Вона покликана сформулювати у свідомості особи мотиви, які б не перебороли бажання вчинити протиправні дії. Юридична відповідальність настає в разі порушення особою законодавства та має обов'язковий характер. Підстави настання юридичної відповідальності

визначаються законодавством і можуть відрізнятися в залежності від виду правопорушення та юридичної норми, яку порушено.

Отже, важливим засобом забезпечення охоронної функції права є юридична відповідальність. Вона є якісним показником реального втілення прав і свобод особи в соціальній дійсності. Це зумовлене тим, що у процесі реалізації юридичної відповідальності відбувається безпосередній вплив держави на сферу нормативно закріплених суб'єктивних прав та юридичних обов'язків [4, с. 7].

Список використаних джерел

1. Баштовий М. В. Конституційне право України : підруч. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 541 с.
2. Марченко Ю. А., Петров В. П., Сердюк А. В. Загальна теорія держави і права : підруч. Київ : Кондор, 2017. 325 с.
3. Міщенко А. В., Євсєєв В. О. Курс теорії держави і права : підруч. Харків : Ін Юре, 2018. 178 с.
4. Кривицький Ю. Юридична відповідальність працівників міліції України: теоретико-правові аспекти. *Підприємство, господарство і право*. 2011. № 11. С. 7–11. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/23e64840-5c50-4516-b004-5eba3cc8b2cd>

Вербіцький Богдан Ярославович,
здобувач вищої освіти бакалавра
навчально-науковий інститут № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави і права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЦІННІСТЬ І РОЛЬ ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна – це трагічне явище, яке руйнує не лише життя людей, але й звичний правовий порядок. В умовах воєнного стану держава змушена вживати заходів, спрямованих на захист суверенітету та територіальної цілісності, що може призвести до обмеження певних прав і свобод людини. Проте навіть у такі складні часи право зберігає свою цінність і відіграє важливу роль у житті суспільства [1]. Інструментальна цінність права – один із проявів його